

แนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก พลากร แสนแก้วทอง

รองผู้บังคับศูนย์ควบคุมการส่งกำลังบำรุง

กองบัญชาการช่วยรบที่ 3

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3
โดย พันเอก พลากร แสนแก้วทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง กนิษฐา ฐิติวัฒนา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(สิ้นสมุทร์ จันทรเนตร)

พันเอก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(พงษ์ยุทธ งามเกษม)

พันเอกหญิง กรรมการ
(กนิษฐา ฐิติวัฒนา)

พันเอกหญิง กรรมการ
(นवलสมร จรวงษ์)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก พลากร แสนแก้วทอง
เรื่อง แนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3
วันที่ กันยายน 2564 **จำนวนคำ :** 6,961 **จำนวนหน้า :** 19
คำสำคัญ โครงการทหารพันธุ์ดี, เกษตรปราดเปรื่อง, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยแนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3 มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาสภาพและวิเคราะห์การดำเนินการโครงการ เพื่อกำหนดบทบาท และภารกิจในการปฏิบัติโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายกองทัพบกในปัจจุบัน และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนปฏิบัติราชการของกองทัพบก ตลอดจนนโยบาย ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่า การพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีที่มีประสิทธิภาพ คือ การติดตามผลและการพัฒนาเครือข่ายร่วมกับเกษตรกรในชุมชน โดยเชื่อมต่อกับโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วในชุมชนตั้งแต่ปี 2557 โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเชื่อมต่อโครงการทหารพันธุ์ดี และโครงการเกษตรกรปราดเปรื่อง จะทำให้โครงการมีความสมบูรณ์ มีการแลกเปลี่ยนพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับเกษตรกรในชุมชน ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดการเชื่อมต่อกันตั้งแต่ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Palagorn Sankaewthong

TITLE : The development guidelines for improving the 3rd Army Area good breeding soldier project

DATE : September 2021 **WORD COUNT :** 6,961 **PAGES :** 19

KEY TERMS : The good breeding soldier project, smart farmer, sufficiency economy philosophy

CLASSIFICATION : Unclassified

The aims of the development guidelines for improving the 3rd Army Area good breeding soldier project research were to study the environment and analyze the operation of this project, to properly define the role and mission in practicing the project and matching with the present Royal Thai Army policy, and to find the development guidelines for effectively improving the 3rd Army Area good breeding soldier project.

After studying the 20 years national strategy, the Royal Thai Army action plan, and related policy, the research found that the effective development guidelines are following up and building networks with farmers in communities by joining with the existing smart farmer development project, initiated since 2014 by ministry of agriculture and cooperatives. Joining the good breeding soldier project with the smart farmer project will make the project more complete. The agricultural knowledges will exchange with farmers in communities. This can help to develop the country by creating the connection from the community level to the country.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน พลตรี มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้ทำเอกสารวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามรูปแบบของวิทยาลัยการทัพบก พันเอก สิ้นสมุทร์ จันทรเนตร ประธานกรรมการ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และคำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง พันเอกหญิง กนิษฐา ฐิติวัฒนา และ พันเอกหญิง นवलสมร จรวงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ทำให้กระผมตระหนักถึงความตั้งใจจริง และความทุ่มเทของอาจารย์ทุกท่าน และขอขอบพระคุณ พันเอก พงษ์ยุทธ งามเกษม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

กระผมหวังว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ จะมีประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของหน่วยต่างๆ ก่อให้เกิดผลดีต่อกองทัพบกในอนาคต จึงขอมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ ให้แก่คณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา จนทำให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สร้างประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และขอมอบความกตัญญูกตเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจให้อย่างอบอุ่น และดียิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มา และความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
วิธีการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	4
บทที่ 2 บทวิเคราะห์.....	5
ความเป็นมาโครงการทหารพันธุ์ดี กองทัพภาคที่ 3.....	5
วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	10
แนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3.....	14
บทที่ 3 บทอภิปรายผล.....	16
บทที่ 4 บทสรุป.....	18
ข้อเสนอแนะ.....	18
เอกสารอ้างอิง.....	20
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	22

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์ ด้วยการพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการ ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วทุกภูมิภาค ไม่ว่าจะห่างไกลทุรกันดารเพียงใดก็ตาม นอกจากนี้ทรงพระราชทาน “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และการประกอบสัมมาอาชีพของพสกนิกรของพระองค์ รอยพระบาทที่ย่ำลงในผืนแผ่นดินไทยทุกแห่งหนที่เสด็จฯ ทรงงานตามพระราชปณิธานปฐมบรมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ไม่เพียงแต่จะสร้างความผาสุกแก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่าอย่างถ้วนหน้า หากยังได้ทรงไว้ซึ่งองค์ความรู้อันเป็นแบบอย่างในการปกครองบ้านเมืองที่ทรงคุณค่าอันเป็นการหลักการทรงงานของพระองค์ทุกแผนงานโครงการตามศาสตร์พระราชา จึงทรงถ่ายทอดให้พสกนิกรชาวไทยได้เรียนรู้อย่างไม่มีวันหมดสิ้น

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในฉบับปัจจุบันได้ระบุไว้ในมาตรา 52 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์ชาติ (ปี พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ โดยประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะเห็นได้ว่าการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นพื้นฐานที่สำคัญในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ

กองทัพภาคที่ 3 เป็นหน่วยกำลังรบหลักของประเทศ มีภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมายจากกองทัพบก 4 ประการ คือการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยภายใน การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ และการช่วยพัฒนาประเทศ ซึ่งภารกิจในการช่วยพัฒนาประเทศนั้นเป็นภารกิจที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าภารกิจอื่น เป็นการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน รวมทั้งกำลังพล และครอบครัวของกองทัพภาคที่ 3

ซึ่งมีกำลังพลรวมทั้งสิ้นกว่า 43,000 คน ได้โดยตรง ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันที่ค่าครองชีพสูงขึ้น การยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นแนวทางที่ทุกภาคส่วนตลอดทั้งประชาชนทุกหมู่เหล่าต้องนำมาศึกษา และประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคม

โครงการทหารพันธุ์ดี กองทัพอากาศที่ 3 ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายแนวความคิดด้านการเกษตรแบบปลอดภัย และการผลิต พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์พระราชทานให้แก่ทหารกองประจำการ ตลอดจนกำลังพล และครอบครัวที่สนใจ โดยมียุทธศาสตร์ในการใช้พลทหารกองประจำการที่มาจากหลายหลายภูมิภาคในพื้นที่ภาคเหนือภายหลังจากปลดประจำการแล้วได้นำพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่ดี ไปขยายพันธุ์ และสร้างเครือข่ายเกษตรแบบปลอดภัยในชุมชนของตนเอง และนำไปสู่เกษตรอินทรีย์ต่อไปในอนาคต อันจะทำให้การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความยั่งยืนต่อไป สำหรับการดำเนินงานในปี 2563 ได้มีผลผลิตของโครงการทหารพันธุ์ดีอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตส่วนหนึ่งนำไปจำหน่ายเพื่อหมุนเวียนในโครงการ และได้ขอพระราชทานผลผลิต ได้แก่ พันธุ์ผัก ปลา แพะ ให้แก่ทหารที่ปลดประจำการ ตลอดจนประชาชนที่มีความต้องการทำการเกษตรอินทรีย์ และการปศุสัตว์ ดังนี้

ด้านการเกษตรในรอบ 1 ปี ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำนวน 111,887 กิโลกรัม พระราชทานพันธุ์ข้าว 84,870 กิโลกรัม เมล็ดพันธุ์ผักจำนวน 642 กิโลกรัม พระราชทานเมล็ดพันธุ์ผักจำนวน 84,025 ซอง และผลิตผักปลอดภัยได้จำนวน 23,123 กิโลกรัม จำหน่ายได้เป็นเงิน 674,571 บาท ด้านปศุสัตว์ ได้ผลผลิตไข่เป็ดจำนวน 170,015 ฟอง ไข่ไก่ได้จำนวน 85,976 ฟอง แพะจำนวน 207 ตัว และพระราชทานให้กับประชาชน 59 ตัว ด้านการประมง ได้ผลผลิตพันธุ์ปลาจำนวน 1,231,120 ตัว พระราชทานให้กับค่ายต่างๆ และประชาชนที่สนใจ จำนวน 878,074 ตัว

จากผลการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาข้างต้น ได้เกิดผลผลิตซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างกว้างขวาง และโครงการได้มีการขยายผลโดยต่อเนื่องไปถึงชุมชนอย่างไรก็ตามโครงการทหารพันธุ์ดีอยู่ในระยะเวลาเริ่มต้นโครงการ ประกอบกับกองทัพบกมีภารกิจหลากหลายประการ และอยู่ในระหว่างการปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้าง เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การปฏิบัติงานโครงการทหารพันธุ์ดีอย่างต่อเนื่องในอนาคตนั้นควรจะต้องมีการศึกษาว่าการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพอากาศที่ 3 มีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับนโยบายกองทัพบกในปัจจุบันเพียงใด และจะมีแนวทางในการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพอากาศที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรบุคคล เครื่องมือ และงบประมาณที่มีอยู่ในปัจจุบันได้อย่างไร เพื่อให้โครงการมีความยั่งยืน สามารถสนับสนุนกองทัพบกในการพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และวิเคราะห์การดำเนินการโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3
2. เพื่อกำหนดบทบาท และภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ในการปฏิบัติโครงการทหารพันธุ์ดี ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายกองทัพบกในปัจจุบัน
3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้
2. ขอบเขตการศึกษา จากข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลเรื่องแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภาครัฐ ยุทธศาสตร์ นโยบายกองทัพบก แนวทางการปฏิบัติ

ของหน่วยงานราชการภาคพลเรือน และกองทัพต่างประเทศ จากห้องสมุด และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ได้แก่ เอกสารทางราชการ บทความทางวิชาการ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้ว หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) โดยจะวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล เพื่อแยกแยะให้เห็นถึงส่วนประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ โดยใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์เป็นแนวทาง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการศึกษาในเรื่องต่างๆ มาประมวล และทำการสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป และหาหนทางในการแก้ไขปัญหา

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ธ.ค. 63	ม.ค. 64	ก.พ. 64	มี.ค. 64	เม.ย. 64	พ.ค. 64
1. พัฒนาและเสนอโครงร่างการวิจัย	←→					
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล		←→	←→	←→		
3. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล			←→	←→		
4. การสรุปผลการวิจัย					←→	
5. เตรียมการและแถลงผลการวิจัย						←→
6. จัดทำรายงานและสรุปเล่มการวิจัย						←→

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพ และการดำเนินงานของโครงการทหารพันธุ์ดี กองทัพภาคที่ 3
2. ทำให้สามารถกำหนดบทบาท และภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ในการปฏิบัติงานโครงการทหารพันธุ์ดีอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายของกองทัพบกในปัจจุบัน
3. ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

ความเป็นมาโครงการทหารพันธุ์ดี กองทัพภาคที่ 3

กองทัพภาคที่ 3 ได้ดำเนินโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อในปี 2559 ตามพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้ประเทศไทยผลิตพืชอาหารที่มีคุณภาพ และปลอดภัย สร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับประชาชน ให้เกิดการปฏิบัติจริงภายในหน่วยทหาร โดยใช้พื้นที่ว่างเปล่า ให้เกิดประโยชน์ เน้นการทำเกษตรอินทรีย์ การปศุสัตว์ และการประมง ตามหลักทฤษฎี และแนวทางการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร โดยมีการดำเนินงานหลักๆ ดังนี้

1. โครงการเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย การทำนาอินทรีย์ ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง และการปลูกพืชผักอินทรีย์ เป็นต้น
2. โครงการปศุสัตว์ ประกอบด้วย การเลี้ยงแพะพระราชทานพันธุ์แบล็คเบงกอล การเลี้ยงกระบือ การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง และไก่ดำ และโครงการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์เปิดพันธุ์ กากีแคมป์เบลล์ และเปิดพันธุ์บางปะกง เป็นต้น
3. โครงการประมง ประกอบด้วย ศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง การเลี้ยงปลาหมอชุมพร การเลี้ยงปลานิลจิตรลดา การเลี้ยงปลาช่อน การเลี้ยงปลากินพืช และการเลี้ยงกบนา เป็นต้น
4. โครงการอื่นๆ ประกอบด้วย โรงคัดบรรจุสินค้าทางการเกษตร โครงการทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน โครงการบัวอ้อมใจ และศูนย์การเรียนรู้โครงการเดินตามรอยเท้าพ่อ เป็นต้น

ครองศักดิ์ สงรักษา (2558) สรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ซึ่งระดับของเศรษฐกิจพอเพียงมีดังนี้ คือ ความพอเพียงในระดับบุคคล และครอบครัว มีความพอเพียงเลี้ยงตัวได้บนพื้นฐานของ

1. ความประหยัด ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น การใช้ที่ดินทำการเกษตรเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่ง และขายในส่วนของที่เหลือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับครอบครัว
2. ความพอเพียงในระดับชุมชน และระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า เป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการทำธุรกิจต่างๆ ในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวมีความพอเพียง

ขั้นพื้นฐานแล้ว ก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกัน และกันตามกำลัง และความสามารถของตน เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

3. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศที่เป็นสังคมใหญ่กลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียง ทำให้การพัฒนาไปสู่ความสมดุล ความมั่นคง และยั่งยืน

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2553) กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปโดยลำดับต่อไป นอกจากนั้นก็ยังมีหมายถึง การพอมีพอกินที่เกิดจากการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และระดับประเทศ เศรษฐกิจพอเพียง มีเพียงสัดส่วนร้อยละ 25 ของระบบเศรษฐกิจ ประเทศไทยก็จะมี ความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ เห็นได้ว่าการสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชนนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ครองศักดิ์ สงรักษา (2558, น. 64 - 65) ได้ศึกษาการนำความรู้ตามแนวคิด และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานตามโครงการเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ในจังหวัดปทุมธานี ได้สรุปดังนี้ ด้านการเข้าถึงข้อมูลได้ใช้ข้อมูลเป็นเกษตรกรในโครงการ มีการเข้าถึงข้อมูลทางด้านการตลาด ข้อมูลด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ โดยความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนความรู้กันของเกษตรกรภายในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีให้แก่เกษตรกรในพื้นที่มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสร้างกระบวนการคิดริเริ่ม ภาครัฐควรสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการรู้จักการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ในรูปแบบของตำรา และนำข้อมูลที่มีมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการทำเกษตรในฤดูกาลต่อไป ควรมีการสร้างเครือข่ายพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรปราดเปรื่อง และเกษตรกรในพื้นที่ ภาครัฐควรมีการจัดตั้งศูนย์การพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ ให้กับเกษตรกรเครือข่ายในพื้นที่ โดยให้เกษตรกรที่มีความรู้ความชำนาญเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ และให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เช่น เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา

กรีนเนท (2562) กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์คือ การทำการเกษตรแบบองค์รวม จะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด และการ

ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้เพราะแนวทางเกษตรอินทรีย์อาศัยกลไก และกระบวนการของระบบนิเวศ ในการผลิตให้มีความสอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ การทำเกษตรจึงไม่ใช่การพยายามเอาชนะธรรมชาติ หรือการพยายามดัดแปลงธรรมชาติเพื่อการเพาะปลูก แต่เป็นการเรียนรู้จากธรรมชาติ และปรับระบบการทำเกษตรให้เข้ากับวิถีแห่งธรรมชาติ โดยการประยุกต์ ปรับใช้กลไกนิเวศธรรมชาติ สำหรับการทำการเกษตรเกษตรอินทรีย์ ปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีการเกษตรเหล่านี้ มีผลกระทบต่อกลไก และกระบวนการของระบบนิเวศ นอกเหนือจากการปฏิเสธการใช้สารเคมีการเกษตรแล้ว เกษตรอินทรีย์ยังให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของวงจรของธาตุอาหาร การประหยัดพลังงาน การอนุรักษ์ระบบนิเวศการเกษตร สำหรับแนวทางการทำงานโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อนั้น จะเริ่มจากการทำการเกษตรแบบปลอดภัย (Good Agriculture Practices : GAP) ก่อนในระยะแรก โดยเน้นการปรับปรุงดินโดยใช้พืชปรับปรุงดิน เช่น ปอเทือง ตลอดจนใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก กากตะกอนหมักกรองจากโรงงานน้ำตาล (Filter Cake) และใช้สมุนไพรหรือสารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช เช่น น้ำหมักสมุนไพรจากต้นไพล ทางไหล ทองพันชั่ง โดยสารอินทรีย์ต่างๆ นั้นหน่วยทำโครงการได้ผลิตขึ้นเอง จากองค์ความรู้ที่มีอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และเมื่อโครงการฯ มีความพร้อมก็จะพัฒนาไปสู่เกษตรอินทรีย์แบบครบวงจรต่อไป

ต่อมาโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โครงการทหารพันธุ์ดี” เพื่อขยายแนวความคิดในการทำการเกษตรอินทรีย์ไปสู่กำลังพล ครอบครัว ชุมชน ที่สำคัญคือ การอบรมทหารกองประจำการ ซึ่งเมื่อปลดประจำการแล้วจะนำเมล็ดพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่ดีไปขยายพันธุ์ในชุมชนที่อาศัยอยู่ สามารถเป็นแกนนำการทำเกษตรอินทรีย์ในชุมชนได้ ทั้งนี้โครงการอยู่ในระยะเริ่มต้น และกำลังขยายผลออกไปยังหน่วยต่างๆ ทั่วกองทัพบก (ปัจจุบันมีหน่วยร่วมโครงการจำนวน 106 หน่วย) ซึ่งควรมีการศึกษาว่าทหารพันธุ์ดีที่ปลดประจำการแล้วสามารถนำผลผลิตไปขยายผลต่อไปอย่างไร ผลผลิตต่างๆ จากโครงการที่ได้นั้นมีประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมอย่างไร นอกจากนั้นโครงการควรมีการปรับทิศทางและแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน การศึกษาบทบาทและภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ในการเป็นหน่วยปฏิบัติโครงการทหารพันธุ์ดี ตามนโยบายของกองทัพบก ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ จะทำให้เราทราบแนวทางในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การวิเคราะห์บทบาทและภารกิจของกองทัพภาคที่ 3

1. การดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3

การดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้กำลังพลมีความรู้ความสามารถในการปลูกผักปลอดภัย และมีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อบริโภค เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของครัวเรือน หากเหลือจากการบริโภคแล้ว สามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริมอีกด้วย ตลอดจนเป็นคลังเมล็ดพันธุ์พืชสำรองไว้สำหรับช่วยเหลือประชาชนในยามเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยจัดกิจกรรมให้พลทหารกองประจำการในแต่ละผลิตภัณฑ์โครงการเข้าร่วมโครงการ หลังจากที่ผ่านมาผ่านการฝึกทางการทหารแล้ว ในระยะเริ่มต้นได้รับการสนับสนุนในการฝึกอบรมจากศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย ต่อมาได้ขยายความร่วมมือเป็นมูลนิธิช่วยพัฒนาร่วมกับ กองทัพภาคที่ 3 และกองทัพบก ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยมีแผนการดำเนินการและผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการดังนี้

1.1 แผนการดำเนินงาน

1) หน่วยที่ร่วมโครงการจัดผู้รับผิดชอบโครงการทหารพันธุ์ดี และพลทหารกองประจำการ (ผลิตภัณฑ์ 10 นาย) เข้าฝึกอบรมที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย ระยะเวลา 10 วัน และขอรับพระราชทานเมล็ดพันธุ์สำหรับปลูกในโครงการทหารพันธุ์ดี

2) เน้นการปลูกผักปลอดภัย การใช้สารอินทรีย์ และพืชสมุนไพรกำจัดศัตรูพืช โดยมีผู้ผ่านการฝึกอบรมเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เมื่อกลับมาทำโครงการที่หน่วย และศูนย์พัฒนาพันธุ์พืช จักรพันธ์เพ็ญศิริ เป็นพี่เลี้ยง ติดตาม และให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ นำผลผลิตที่ได้เข้าโรงประกอบเลี้ยงสำหรับพลทหารกองประจำการ และบางส่วนนำออกมาจำหน่ายให้กับกำลังพล และชุมชนรอบค่าย

3) เมื่อพลทหารกองประจำการปลดเป็นทหารกองหนุน หน่วยจะขอรับพระราชทานเมล็ดพันธุ์ให้แก่พลทหารกองประจำการนำกลับไปปลูกยังชุมชนจำนวน 11 ชุด โดย 1 ชุดทหารกองหนุนจะปลูกในพื้นที่ของตนเอง และที่เหลืออีก 10 ชุด แจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้าน โดยดำเนินการในลักษณะ “เพื่อนช่วยเพื่อน”

4) ติดตามการขยายผลโครงการทหารพันธุ์ดีของทหารกองหนุน ไปยังชุมชนบ้านเกิด และมอบรางวัลให้ผู้ที่มียieldขยายผลโครงการทหารพันธุ์ดีไปยังชุมชนบ้านเกิดอย่างสัมฤทธิ์ผล

1.2 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทหารกองหนุนจะมีประสบการณ์ และความรู้ในการปลูกผักปลอดภัยให้คำแนะนำให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในท้องถิ่นของตนเองได้ ตลอดจนมีผักปลอดภัยเพื่อบริโภคในครัวเรือน และจำหน่ายสร้างรายได้

2) ขยายแนวความคิดการปลูกผักปลอดภัยสู่ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ของทหารกองหนุน ลดการใช้สารเคมี ก่อให้เกิดความรักและความผูกพัน ระหว่างกองทัพ ทหารกองหนุน และชุมชนโครงการทหารพันธุ์ดี

2. การขับเคลื่อนโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพบกและกองทัพภาคที่ 3

กองทัพบก ได้ออกคำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ที่ 817/63 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2563 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากลับกรองการจัดตั้งโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพบก โดยมีเสนาธิการทหารบกเป็นประธาน และผู้อำนวยการส่วนกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนทหารบก (ผอ.สกร.กร.ทบ.) เป็นกรรมการ และเลขานุการ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการดังนี้ (1) พิจารณาความเหมาะสม หรือความพร้อมของหน่วย ในการดำเนินการโครงการทหารพันธุ์ดี (2) พิจารณากำหนดขอบเขต แผนงานโครงสร้าง และแนวทางในการดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดีให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กำลังพล และประชาชนรอบค่าย (3) พิจารณาความเหมาะสมของงบประมาณที่จะใช้ดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดี ก่อนที่จะเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) สำหรับแนวทางการดำเนินโครงการที่กองทัพบกกำหนดไว้นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีพระราชประสงค์ให้หน่วยทหารเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรม การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช และแพร่ขยายสู่ชุมชนใกล้เคียง โดยมีขั้นตอนการจัดทำโครงการทหารพันธุ์ดี ประกอบด้วย การส่งกำลังพลเข้ารับการอบรมโครงการทหารพันธุ์ดี การดำเนินการโครงการทหารพันธุ์ดี การขออนุมัติ ผบ.ทบ. จัดทำโครงการทหารพันธุ์ดี และการขอความเห็นชอบจากมูลนิธิชัยพัฒนาให้เป็นโครงการทหารพันธุ์ดีที่ถูกต้อง

สำหรับกองทัพภาคที่ 3 เป็นหน่วยแรกๆ ที่ได้เริ่มต้นทำโครงการ ได้ออกคำสั่งกองทัพภาคที่ 3 ที่ 860/2562 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อ (เกษตรอินทรีย์) กองทัพภาคที่ 3 และโครงการทหารพันธุ์ดี โดยมีแม่ทัพภาคที่ 3 เป็นประธาน มีเสนาธิการกองทัพภาคที่ 3 เป็นเลขานุการ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการในการวางแผน อำนวยการ กำกับดูแล ขับเคลื่อน และติดตามโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และแต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้ ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาตามศักยภาพของบุคคล หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้กองทัพภาค

ที่ 3 ได้ออกคำสั่งที่ 1158/2563 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2563 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามโครงการทหารพันธุ์ดี โดยแบ่งพื้นที่เป็นภาคเหนือตอนบน จำนวน 5 ค่าย และภาคเหนือตอนล่างจำนวน 5 ค่าย เพื่อทำหน้าที่ในการสรุปรวบรวมผลการดำเนินโครงการ ติดตามผลการดำเนินงาน และรายงานความคืบหน้าให้กองทัพภาคที่ 3 ทราบเป็นประจำทุกเดือน และประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการให้ประชาชนทราบ

ในส่วนของแนวทางการดำเนินการ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่กองทัพบกกำหนดไว้ นั้น มีความชัดเจนในระดับหนึ่ง ซึ่งทางกองทัพภาคที่ 3 ได้ดำเนินการตามแนวทางและนโยบายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังมีความริเริ่มในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นการเฉพาะ รวมทั้งการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็นภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศในการเพาะปลูกพืชได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม โครงสร้างของคณะกรรมการ และคณะกรรมการแสดงให้เห็นถึงการมีแผนการดำเนินงาน และอำนาจหน้าที่รองรับ แต่ผลการดำเนินงาน และประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นนั้น จะเป็นตัวชี้วัดว่าการดำเนินงานเป็นรูปธรรมเพียงพอหรือไม่ และนอกจากนั้นแล้ว ผลการดำเนินงานอาจจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาปรับปรุงการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับนโยบายกองทัพบก และยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

1. ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ ประเทศไทย มีความมั่นคง ในเอกราช และอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายใน และภายนอก ประเทศ ในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศ ได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนากลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวม และกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพ

ทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) จำนวน 23 แผนแม่บทไว้ และมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาประเทศจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ **ประเด็นด้านความมั่นคง** ได้กำหนดแผนย่อยไว้ 5 แผนย่อย ในด้านการพัฒนาจะอยู่ในแผนย่อยการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหา ด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างจริงจังให้หมดไปในที่สุดภายใน 10 ปี โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญคือ การวิเคราะห์ และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในแต่ละเรื่องให้ชัดเจน วางแผน บูรณาการในการแก้ไขปัญหา ตามลำดับความเร่งด่วนของปัญหา มีการติดตามตรวจสอบที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนพัฒนากลไกในการเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะเกิดขึ้นใหม่ให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ **ประเด็นด้านการเกษตร** ภาคเกษตร มีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร และสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ การพัฒนาภาคการเกษตรให้มีศักยภาพ และขีดความสามารถทางการแข่งขัน จะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่างๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยการยกระดับผลิตภาพการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และสินค้าเกษตร ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม โดยการกระจายรายได้สู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยสร้างการเติบโตที่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 แผนย่อย แผนย่อยที่เกี่ยวข้อง คือเกษตรปลอดภัย พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน และระบบการรับรองความปลอดภัยในระดับต่างๆ ส่งเสริม และสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย เพิ่มความสามารถในการเข้าถึงอาหารอย่างทั่วถึง และปลอดภัย สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิต และผู้บริโภคถึงความสำคัญของเกษตรปลอดภัย และส่งเสริมด้านการขยายตลาดบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ ตั้งแต่ระดับอินทรีย์ วิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ที่ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศ และระดับสากล (มีแผนกำหนดอัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยเฉลี่ยร้อยละ 3 ตั้งแต่ปี 2561) **ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก** การพัฒนา และส่งเสริมการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อสร้างรายได้ ให้เกษตรกร และการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น และวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 2 แผนย่อย แผนย่อยที่เกี่ยวข้อง คือการสร้างสภาพแวดล้อม และกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เน้นส่งเสริม

การรวมกลุ่ม ในรูปแบบที่มีโครงสร้างกระจายรายได้ ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจ เพื่อสังคม การพัฒนาช่องทางการตลาด และเครือข่าย เพื่อให้เกิดการจัดการกลไกการตลาด ครบวงจรในรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม

แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) และแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2564 ของกองทัพบก

ผู้บัญชาการทหารบกได้อนุมัติแผนปฏิบัติการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) ของกองทัพบก เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2563 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกองทัพบก มี 6 เรื่อง แผนปฏิบัติการ เรื่อง การสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชน อยู่ในหัวข้อเรื่องที่ 4 ในส่วนแผนปฏิบัติการของกองทัพบกประจำปี 2564 การสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนประกอบด้วยงาน 2 ส่วน ได้แก่ (1) การสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และ (2) การช่วยเหลือประชาชน

การสนับสนุนการพัฒนาประเทศ มีความมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม ส่วนราชการพลเรือน และภาคเอกชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจน และด้อยโอกาสในพื้นที่ทุรกันดาร และห่างไกลความเจริญ ให้มีภูมิคุ้มกันปัญหา และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (การพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ได้บรรจุไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพิทักษ์รักษา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ กิจกรรม การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) และการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ที่มุ่งขจัด และแก้ไขปัญหความมั่นคงในพื้นที่ หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ภัยคุกคาม และสอดคล้องกับสภาพพื้นที่โดยน้อมนำยุทธศาสตร์การพัฒนา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาต่างๆ ต่อไป โดยมีเป้าหมายประชาชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความพร้อมเผชิญปัญหา และภัยคุกคามความมั่นคงได้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทความมั่นคงเฉพาะพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

การประเมินผลโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีโดยต่อเนื่อง ทั้งนี้ กองทัพภาคที่ 3 ได้ทำโครงการทหารพันธุ์ดีในพื้นที่ค่ายทหารหลายจังหวัด จึงขอยกตัวอย่างผลการประเมินของค่ายต้นแบบของโครงการทหารพันธุ์ดีในกองทัพภาคที่ 3 ได้แก่ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยเมื่อวันที่ 14 - 15 มีนาคม 2562

กองทัพภาคที่ 3 ได้จัดคณะติดตาม และประเมินผลโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อ (เกษตรอินทรีย์) ทภ.3 จำนวน 6 ค่าย (ค่ายที่ดำเนินโครงการในปี 2562) โดยค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกมี พันเอก ชาตรี มณีพงษ์ ผู้แทนจาก กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 (กอ.รมน.ภาค 3) เป็นประธานประเมินผล ร่วมกับคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยนเรศวร และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ได้ผลการประเมิน และแนวทางการพัฒนาโครงการดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการฯ

1) สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับกำลังพลของหน่วย และผู้ที่สนใจในการศึกษาแนวทางการรวมวิธีการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เพื่อนำไปต่อยอดใช้ในชีวิตประจำวันที่บ้านเรือนของตนเอง

2) สร้างรายได้เสริมให้กับกำลังพล หน่วย และกำลังพลสามารถนำผักปลอดสารพิษไปบริโภคเป็นอาหารอย่างปลอดภัย

3) เป็นแหล่งให้ความรู้ และอบรมศึกษาด้านการเกษตรกรรม สำหรับเยาวชนหรือผู้ที่สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ผลผลิตพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ได้สามารถขอพระราชทานให้กับพลทหารกองประจำการตลอดจนประชาชนที่สนใจในพื้นที่ได้

2. แนวทางการพัฒนาโครงการ ฯ ไปสู่ความยั่งยืน

1) หน่วยควรมีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ในการดำเนินการแต่ละโครงการฯ เพื่อจะได้ทราบถึงต้นทุน ผลกำไร ที่แท้จริงของโครงการ และควรมีการดูแล และวางแผนในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

2) โครงการต้องมีเครือข่ายชุมชนที่ช่วยในการผลิต และแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ ในส่วนของศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชพระราชทานฯ ต้องพัฒนาองค์ความรู้ และบรรจุเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการเกษตรโดยตรงมาช่วยเหลือ

3) ทหารพันธุ์ดีนำเมล็ดพันธุ์กลับไปปลูกตามภูมิลำเนา ได้ผลผลิต และเมล็ดพันธุ์นำกลับมาจำหน่ายที่ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ฯ ได้

4) ควรจัดทำคู่มือในการทำเกษตรแบบอินทรีย์ นาอินทรีย์ แบบ Knowledge Management

5) ควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8 ศูนย์เทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช

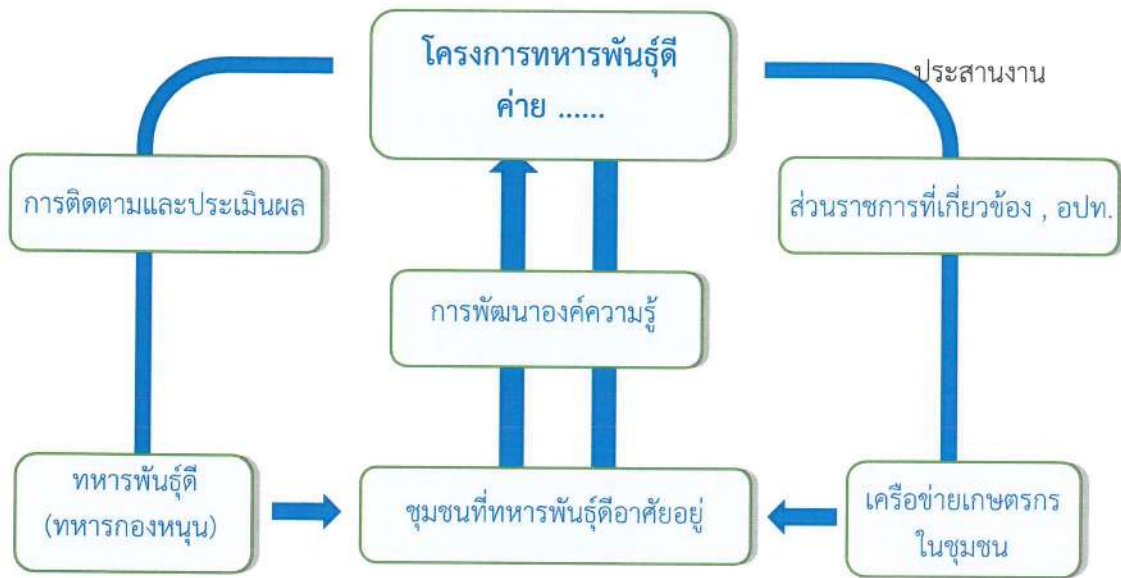
แนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3

จากการวิเคราะห์บทบาท และภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ในการดำเนินการโครงการทหารพันธุ์ดี นโยบายของกองทัพบก และยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนผลการดำเนินงานในห้วงที่ผ่านมา และการประเมินผลโครงการ ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานของโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3 นั้น ประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพึงพอใจ ดังนี้

1. โครงการมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการติดตามผลในรูปแบบคณะกรรมการ และมีการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานในรูปแบบของคณะทำงานตามห้วงระยะเวลา
2. ผลผลิตที่ได้โดยเฉพาะพืชผักชนิดต่างๆ ไข่ไก่ ไข่เป็ด ได้นำไปสู่การบริโภค และจำหน่ายให้กับกำลังพล และครอบครัว ในราคาถูก เป็นการลดค่าใช้จ่าย และกำลังพลมีผักปลอดภัยรับประทาน
3. การเสริมสร้างแนวความคิดด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษา ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง มีความสนใจเข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง
4. โครงการได้ขอพระราชทานพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่ดี ให้กับประชาชนที่สนใจ และทหารกองประจำการที่จะนำพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่ได้รับไปขยายพันธุ์ในชุมชนที่อาศัยอยู่ภายหลังปลดประจำการไปแล้ว เป็นการช่วยเหลือประชาชนโดยตรง และขยายเครือข่ายการทำเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ออกไปอย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานนั้น ภายหลังจากปลดประจำการทหารพันธุ์ดีได้นำเมล็ดพันธุ์พืช และแนวความคิดการทำเกษตรอินทรีย์ลงไปขยายผลในชุมชน ยังขาดการติดตามผลที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการประเมินผลการขยายผลว่าสามารถดำเนินการได้มีผลเพียงใด และตามที่คณะประเมินผลได้แนะนำแนวทางการพัฒนาโครงการไปสู่ความยั่งยืน ภายหลังจากที่ทหารปลดจากประจำการเป็นทหารกองหนุนแล้ว โครงการควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง หรือใช้การลงพื้นที่เข้าไปถึงในชุมชนของทหารกองหนุน เพื่อรับทราบปัญหาข้อขัดข้อง เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานแบบครบวงจร สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาประเทศ และแนวทางที่กองทัพบกกำหนดไว้คือ **การขยายผล และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน** รวมถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นที่ 2 เมื่อระดับบุคคลมีความเข้มแข็ง ก็จะขยายไปสู่ระดับชุมชน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจึงมีความสำคัญ เพื่อให้โครงการมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิผล ดังนั้นแนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดี ภายหลังจากปลดประจำการกลับสู่ภูมิลำเนาเข้าสู่ชุมชนของตนเอง ได้นำเมล็ดพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ไปขยายพันธุ์ แจกจ่ายเพื่อนบ้านในชุมชนของตนเองแล้ว ทางโครงการทหารพันธุ์ดีควรได้จัดชุดเจ้าหน้าที่ลงไปติดตามผล หรือหาเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับทหารพันธุ์ดี และติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้โครงการควรจะได้ประสานกับ

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของทหารกองหนุน เพื่อให้การช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆ และสนับสนุนส่งเสริมให้ทหารกองหนุนพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรในชุมชนของตนเองและใกล้เคียง เช่น เชื่อมต่อเครือข่ายกับโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เป็นต้น นอกจากนี้ในระยะหนึ่งควรให้ทหารกองหนุนได้มีโอกาสกลับเข้ามาพัฒนาองค์ความรู้เพิ่มเติมในโครงการทหารพันธุ์ดีตามค่ายทหารต่างๆ ใกล้เคียงที่ภูมิลำเนาที่ทหารกองหนุนอาศัยอยู่ โดยเป็นแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการติดตามและประเมินผลทหารพันธุ์ดี

การพัฒนาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3 จึงได้แก่ การติดตามผล และสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกรในพื้นที่ชุมชนที่ทหารกองหนุนอาศัยอยู่ โดยหน่วยทหารที่ดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีเป็นผู้ประสานส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ที่มีอยู่ในพื้นที่ช่วยสนับสนุน เน้นการขยายผลเครือข่ายโครงการทหารพันธุ์ดีตามแต่ละชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่มีหน่วยทำโครงการทหารพันธุ์ดีตั้งอยู่ก่อนแล้ว และทำโครงการจนประสบความสำเร็จ เช่น ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก ใช้การแบ่งพื้นที่เครือข่ายออกเป็นกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่าง และขยายผลให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 3

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการทหารพันธุ์ดีโดยพิจารณาจากแผนยุทธศาสตร์ นโยบาย กองทัพบก การประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่า แนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ คือ การติดตาม ผลการปฏิบัติของทหารพันธุ์ดีเมื่อปลดประจำการแล้ว และส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการขยายผลพัฒนาเครือข่ายร่วมกับเกษตรกรในชุมชนที่ทหารพันธุ์ดีอาศัยอยู่ ซึ่งในชุมชน แต่ละชุมชนนั้นมักจะมีโครงการที่ภาครัฐ หรือเอกชนให้การสนับสนุนด้านการเกษตร อยู่แล้ว หากสามารถส่งเสริมให้ทหารพันธุ์ดีที่ปลดประจำการไปแล้ว นำกิจกรรมด้านการเกษตร และปศุสัตว์ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากทางโครงการทหารพันธุ์ดีค่ายต่างๆ ไปเชื่อมต่อกับกิจกรรมที่มีอยู่แล้วในชุมชน จะทำให้การดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในแต่ละชุมชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินโครงการเกษตรปราดเปรื่อง ตั้งแต่ ปี 2557 ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรทุกคนได้รับการพัฒนาเป็นเกษตรกรที่มีความพร้อมรับกับสถานการณ์ด้านการเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรไทย มีความพร้อม มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพการเกษตร มรกต กำแพงเพชร (2560, น.13) กล่าวว่าเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หมายถึง ผู้ประกอบการเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการเพื่อกำหนดดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ และถือเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็ง ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพของกรมส่งเสริมการเกษตรทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการแบ่งช่วงอายุของกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ คือ อายุ 17 - 45 ปี เพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้เป็น Young Smart Farmer มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความสามารถด้านการเกษตร ทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุ และสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพการเกษตรกรรม โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการตลาด จนเป็นเกษตรกรมืออาชีพที่เป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุกระดับ และดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ชุมชนเติบโตทางเศรษฐกิจจากฐานการเกษตรได้

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวทางของโครงการทหารพันธุ์ดีนั้นมีความคล้ายคลึงกับ Young Smart Farmer ในแง่ของกลุ่มเป้าหมายของโครงการคือเยาวชน และการสร้าง

เครือข่ายในชุมชน ซึ่งทหารกองประจำการที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละปีนั้นอายุอยู่ในช่วง 22 - 29 ปี ส่วนหนึ่งมาจากภาคเกษตรกรรม หรือเป็นบุตรหลานเกษตรกรอยู่แล้ว หากมีความสนใจกลับไปประกอบอาชีพด้านการเกษตรภายหลังปลดประจำการ หลังจากได้รับการฝึกอบรมจากโครงการทหารพันธุ์ดี และได้เพิ่มเติมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อปรับแนวคิด และสร้างเสริมการทำงานร่วมกับเครือข่ายเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) จะเป็นการร่วมกันพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การติดตามผล และการสร้างเครือข่ายให้กับทหารพันธุ์ดีกับเกษตรกรในพื้นที่ชุมชน การเชื่อมต่อทหารพันธุ์ดีเข้ากับเครือข่ายเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ในชุมชน จะทำให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทหารพันธุ์ดีจะได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในชุมชนร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่เกิดการเรียนรู้ ต่อยอด การพัฒนาด้านเกษตรกรรมที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 4

บทสรุป

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพภาคที่ 3 เพื่อศึกษาสภาพ และวิเคราะห์การดำเนินการโครงการ กำหนดบทบาท และภารกิจในการปฏิบัติโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายกองทัพบกในปัจจุบัน ตลอดจนหาแนวทางในการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพนั้น จากการศึกษาทำให้ทราบว่าโครงการทหารพันธุ์ดีจะมีส่วนช่วยกองทัพบกในการพัฒนาประเทศ พัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพล และครอบครัว และพัฒนาศักยภาพของทหารกองประจำการที่มีความสนใจด้านการเกษตร เพิ่มเติมจากการฝึกวินัย และความรับผิดชอบ ทหารพันธุ์ดีที่ได้ผ่านการอบรม และปลดประจำการแล้ว สามารถเข้าไปเป็นแกนนำในชุมชน เพื่อขยายแนวความคิดด้านเกษตรแบบอินทรีย์ได้ทันที เป็นการพัฒนาบุคลากรที่สำคัญของประเทศตั้งแต่ระดับบุคคลและนำไปสู่ชุมชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านความมั่นคงและด้านการเกษตร ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นที่ 2 เมื่อการพัฒนาในระดับบุคคลมีความเข้มแข็ง ก็จะขยายไปสู่ในระดับชุมชน ดังนั้นการส่งเสริมให้ทหารพันธุ์ดีเป็นส่วนเชื่อมต่อประสานระหว่างทหารกับส่วนราชการอื่นหรือภาคเอกชนด้านการเกษตรในชุมชน จะเป็นการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการศึกษาพบว่าโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) มีความคล้ายคลึงกับโครงการทหารพันธุ์ดี และสามารถเชื่อมต่อกันได้เป็นอย่างดี แนวทางการพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดีที่มีประสิทธิภาพ จึงได้แก่การติดตามผล และการพัฒนาเครือข่ายร่วมกับโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในชุมชน ซึ่งจะทำให้โครงการทหารพันธุ์ดีของกองทัพภาคที่ 3 มีความสมบูรณ์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชน อันจะนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและเกิดการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน เป็นไปตามวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาโครงการทหารพันธุ์ดี ภายหลังจากการขยายเครือข่าย และแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชนร่วมกับเกษตรกรปราดเปรื่องแล้ว ทหารพันธุ์ดีได้นำความรู้กลับมาพัฒนาปรับปรุงการอบรมโครงการทหารพันธุ์ดีตามค่ายต่างๆ และโครงการทหารพันธุ์ดีควรมีพัฒนาการใช้ระบบโลจิสติกส์ (Logistics) รวมถึงการใช้เครือข่ายออนไลน์ เพื่อช่วยในการขนส่งสินค้าซื้อขาย และแลกเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตร โดยพัฒนาองค์ความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ควบคู่ไปกับเทคโนโลยีแบบชาวบ้าน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนที่ทหารพันธุ์ดีอาศัยอยู่เป็นชุมชน
การเกษตรที่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพื่อหารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายระหว่างโครงการทหารพันธุ์ดีกับโครงการ
พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ตั้งแต่ระดับชุมชน โดยใช้หน่วยทหารและ
หน่วยงานพลเรือนที่มีอยู่ในพื้นที่ในระดับจังหวัดเป็นหน่วยนำ พัฒนาเครือข่ายไปสู่กลุ่ม
จังหวัดและเชื่อมต่อกันเป็นภาพรวมของประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. *โครงการเกษตรปราดเปรื่อง*. สืบค้นจาก <https://www.moac.go.th/-preview-421091791794/>
- กรีนเน็ต. (2562). *แนวทางเกษตรอินทรีย์*. สืบค้นจาก <https://www.greenet.or.th/แนวทางเกษตรอินทรีย์/>
- กองทัพบก. คำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ที่ 817/63 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา กลั่นกรองการจัดตั้งโครงการทหารพันธุ์ดีกองทัพบก. 12 มิถุนายน 2563.
- กองทัพภาคที่ 3. คำสั่งกองทัพภาคที่ 3 ที่ 860/2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการ เดินตามรอยเท้าพ่อ (เกษตรอินทรีย์) กองทัพภาคที่ 3 และโครงการทหารพันธุ์ดี. 1 พฤศจิกายน 2562.
- กองทัพภาคที่ 3. คำสั่งกองทัพภาคที่ 3 ที่ 1158/2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานติดตาม โครงการทหารพันธุ์ดี. 26 พฤศจิกายน 2563.
- ครองศักดิ์ สงรักษา. (2558). *การนำความรู้ตามแนวคิดและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานตามโครงการเกษตรปราดเปรื่องในจังหวัดปทุมธานี*. กรุงเทพฯ ฯ.
- ชาตรี มณีพงษ์. พันเอก. วศิน ปัญญาวุฒตระกูล. สมพงษ์ คงสวัสดิ์. (2562). *การติดตามและประเมินผลโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อ(เกษตรอินทรีย์) กองทัพภาคที่ 3. พิษณุโลก*.
- ทรงยศ ทองก้อน. พันเอก. (2556). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพลกรมทหารม้าที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ*.
- มติชนออนไลน์. *ทบ.สืบสานพระราชปณิธานนำผลผลิตทหารพันธุ์ดีช่วยเหลือประชาชนตลอดปี 63*. 1 มกราคม 2564 สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/politics/news_2509496/
- มรกต กำแพงเพชร. (2560). *การพัฒนา รูปแบบการสร้างผู้ประกอบการเกษตรปราดเปรื่อง ในธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยยุค 4.0*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1636/1/57604806.pdf/>

มูลนิธิชัยพัฒนา. *โครงการทหารพันธุ์ดี*. สืบค้นจาก <https://www.chaipat.or.th/newsall/news-hrh-princess-maha-chakri-sirindhorn-the-royal-siam-very/8394-2017-07-02-02-32-55.html/>

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2553). *ความรู้ความเข้าใจในปัญหาเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว.

สถาบันวิจัยและการพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). (2560). *การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง(Smart Farmer)*. สืบค้นจาก <https://www.hrdi.or.th/Articles/Detail/16/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)*. สืบค้นจาก <http://nscr.nesdb.go.th/>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก พลากร แสนแก้วทอง

วัน เดือน ปีเกิด

21 กันยายน 2515

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2538

ปริญญาตรี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 42

พ.ศ. 2545

ปริญญาโท The U.S. Naval Postgraduate School

พ.ศ. 2547

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 82

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2538 - 2540

ผู้บังคับหมวดสาย กองพันทหารสื่อสารที่ 4

พ.ศ. 2540 - 2546

อาจารย์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พ.ศ. 2554 - 2557

ผู้บังคับกองพันทหารสื่อสารที่ 23 กองทัพภาคที่ 3

พ.ศ. 2557 - 2562

ผู้บังคับกองพันซ่อมบำรุงที่ 23 กองบัญชาการช่วยรบที่ 3

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2564

รองผู้บังคับศูนย์ควบคุมการส่งกำลังบำรุง
กองบัญชาการช่วยรบที่ 3

